

Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar “Il-kreattività u l-intraprenditorija: mekkanizmi biex nohorġu mill-kriżi” (Opinjoni fuq inizjattiva proprja)

(2011/C 48/09)

Relatur: **is-Sinjura SHARMA**

Nhar id-18 ta' Frar 2010, il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew, b'konformità mal-Artikolu 29(2) tar-Regoli ta' Proċedura tiegħu, iddeċieda li jfassal opinjoni fuq inizjattiva proprja dwar

Il-kreattività u l-intraprenditorija: mekkanizmi biex nohorġu mill-kriżi

Is-Sezzjoni Speċjalizzata għas-Suq Uniku, il-Produzzjoni u l-Konsum, inkarigata sabiex tipprepara l-hidma tal-Kumitat dwar is-suġġett, adottat l-opinjoni tagħha nhar l-1 ta' Settembru 2010.

Matul l-465 sessjoni plenarja tiegħu li saret fil-15 u s-16 ta' Settembru 2010 (seduta tal-15 ta' Settembru 2010), il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew adotta din l-opinjoni b'109 voti favur, 2 voti kontra u 6 astensjonijiet.

1. Kelma ta' qabel –“Il-pont”

Biex toħroġ mill-kriżi finanzjarja u tindirizza l-isfidi tal-qgħad, il-faqar, l-inugwaljanza, il-globalizzazzjoni u t-tibdil fil-klima, l-Ewropa għandha bżonn tiftaħ mohh iċ-ċittadini tagħha.

1.1 Din l-Opinjoni tqis il-valur miżjud **tal-kreattività u tal-intraprenditorija** bhala mekkanizmu għall-hruġ mill-kriżi b'enfasi fuq l-investment fil-**kapital uman** billi tissahhah u titrawwem **attitudni pożittiva lejn il-kapaċità tal-individwu**.

1.2 L-intraprenditorija fl-Ewropa sikwit tiġi kkunsidrata bhala t-twaqqif ta' negozji ġodda, l-SMEs, u s-setturi tal-qligħ u tal-intrapriża soċjali. **L-intraprenditorija hija l-“kapaċità tal-individwu li jdawwar l-ideat fazzjoni”** u għaldaqstant il-valur tagħha għas-soċjetà, speċjalment fi żminijiet ta' kriżi, ma jistax jiġi sottovalutat jew injorat. Tinkludi:

- il-kreattività, l-innovazzjoni u t-tehid ta' riskji,
- il-kapaċità tal-ippjanar u l-ġestjoni ta' proġetti bil-għan li jintlaħqu l-għanijiet,
- l-appoġġ fil-hajja ta' kuljum fid-dar u fis-soċjetà,
- l-impjegati sabiex ikunu konxji mill-kuntest tax-xogħol tagħhom,
- il-kapaċità li wiehed jahtaf l-opportunitajiet,
- il-pedament għal hillet u għarfien aktar speċifiċi meħtieġa biex tiġi stabbilita attività soċjali jew kummerċjali ⁽¹⁾.

2. Konkluzjoni u rakkomandazzjonijiet

2.1 L-għan tal-Opinjoni huwa li tidentifika mezzi biex jiġi valutat il-potenzjal taċ-ċittadini Ewropej u ssarrfu fazzjoni. Tuża approċċ għalkollox inkluziv biex jinholqu l-opportunitajiet għal ammont ikbar ta' nies indipendentement mill-età, is-sess, ir-razza, l-abilitajiet jew il-kundizzjonijiet soċjali. Madankollu, il-programmi speċifiċi reġjonali, nazzjonali u Ewropej li jippromovu *l-kreattività u l-intraprenditorija* għandhom jagħtu attenzjoni lill-gruppi żvantaġġati biex jiġu indirizzati l-inugwaljanzi fis-soċjetà.

2.2 L-Opinjoni tindirizza l-punti li ġejjin:

- kif tinzamm id-diversità tal-Ewropa u fl-istess hin tiġi trasferita lejn identità komuni,
- kif l-Ewropa ssir FORZA TA' GHAJNUNA u tagħti s-setgħa liċ-ċittadini tagħha biex jiehdu azzjoni,
- kif tinholoq Ewropa kburiya, ambizzjuża u b'valuri fejn iċ-ċittadini tagħha huma ambaxxaturi li jiċċelebraw is-suċċess tal-kisbiet tagħhom.

2.3 B'segwitu għall-kriżi finanzjarja, il-KESE jirrikonoxxi l-bżonn li jiġi stimolat il-holqien tal-impjegi u li jinholqu ekonomiji b'sahhithom u sostenibbli fl-Istati Membri. Ix-xogħol ta' kwalità għolja jeħtieġ intraprenditorija ta' kwalità għolja kif ukoll investimenti fis-setturi pubbliċi u privati bil-għan li jkun kompetittiv fil-livell internazzjonali. L-intraprenditorija hija għodda li biha tista' tiġi indirizzata din l-isfida, tagħti tama realistika ta' suċċess lill-partijiet kollha tas-soċjetà u tghin lill-Ewropa tikseb identità aktar dinamika.

⁽¹⁾ COM(2005) 548. Punt 7 tal-Anness.

2.4 L-Istrateġija UE 2020 għandha xpruni ewlenin tematiċi u ffokati fuq il-prijoritajiet li ġejjin:

- il-holqien tal-valur billi t-tkabbir jiġi bbażat fuq l-għarfien;
- l-għoti tas-setgħa lin-nies f'soċjetajiet inklużivi; il-ksib ta' kapacitajiet godda, it-trawwim tal-kreattività u l-innovazzjoni, l-iżvilupp tal-intraprenditorija u t-tranzizzjoni bla xkiel bejn impjeg u iehor ser ikunu kruċjali f'dinja li ser toffri aktar postijiet tax-xogħol u titlob lura aktar adattabilità;
- il-holqien ta' ekonomija kompetittiva, konnessa u aktar ekoloġika.

2.5 Il-kriżi tippermetti li jiġu stabbiliti mudelli godda ta' żvilupp, tkabbir u governanza. Hemm bżonn ta' kundizzjonijiet qafas imtejbni u koerenti għall-bidla u dan jirrappreżenta opportunità biex l-imsieħba soċjali u s-soċjetà ċivili jikkontribwixxu permezz ta' mekkaniżmi prattiċi u tanġibbli.

2.6 Il-kapital uman tal-Ewropa jista' jintuża malajr billi jinholoq ambjent "FAVOREVOLI", bil-kundizzjoni li jiġu APPLIKATI r-rakkomandazzjonijiet li ġejjin, li huma sempliċi u vijabbli:

10 PASSI ewlenin lejn il-bidla

1. VIŻJONI – Viżjoni Unika għall-Ewropa;
2. EDUKAZZJONI – promozzjoni tal-ambizzjoni;
3. MOBBILTÀ – il-holqien tal-opportunitajiet għal taġħlim organizzat;
4. SENSIBILIZZAZZJONI DWAR IR-RISKJI – nigġwidaw lill-Ewropej biex ma jibqgħux jistmellu r-riskju;
5. STIMOLU – it-theġġig ta' spirtu intraprenditorjali;
6. OBBLIGU TA' RENDIKONT – dwar il-proġetti Ewropej;
7. KOMUNITÀ – il-promozzjoni ta' ċittadinanza attiva;
8. IMPLIMENTAZZJONI – ta' politika għall-intraprendituri u l-SMEs;
9. KONSULTAZZJONI – pjattaforma għal diskussjoni bejn il-partijiet interessati;
10. PROMOZZJONI – ta' kultura ġdida fil-mezzi tax-xandir u permezz ta' ambaxxaturi.

2.7 Dawn ir-rakkomandazzjoni m'għandhomx jibqgħu l-komputu ta' parti interessata waħda iżda għandhom ikunu r-

responsabbiltà ta' kulhadd. F'dinja kumplessa li tinbidel b'rata mgħaġġla, l-individwi għandhom bżonn kapacitajiet u ħiliet godda biex ma jiġux esklużi. Id-djalogu soċjali jista' jinfluwenza l-bidla biex jinkisbu l-għanijiet tal-UE 2020 u biex tiġi żviluppata intraprenditorija sostenibbli. Jehtieg li tinholoq tradizzjoni madwar l-Ewropa li tippermetti lill-individwi u l-organizzazzjonijiet jiżviluppaw spirtu intraprenditorjali.

2.8 Il-valur Ewropej tal-investment fl-intraprenditorija:

Jekk intik EUR 1 u inti ttini EUR 1, it-tnejn li ahna jkollna EUR 1,

Jekk intik idea u inti ttini idea, ikollna żewġ ideat.

Intraprenditorija fl-Ewropa = 500 miljun persuna + 500 miljun idea + 500 miljun azzjoni;

Minn dawn l-ideat, kemm minnhom jistgħu johorguna mill-kriżi?

3. L-Ewropa llum il-ġurnata

3.1 Fl-2008, l-Ewropa dahlet fi kriżi finanzjarja li bdiet fl-Istati Uniti iżda li kellha impatti serji fuq id-dimensjonijiet ekonomiċi u soċjali tas-soċjetà. Ir-raġunijiet tal-kriżi huma ddokumentati tajjeb peress li l-Ewropa kienet waħda minn dawk l-aktar milquta fil-perijodu medju u dak fit-tul.

3.2 Fl-2010, hemm aktar minn 20 miljun persuna qiegħda fl-UE. Il-maġġoranza ta' dan il-kapital uman li mhux qed jintuża hija magħmula minn zghazagh, nisa, haddiema avvanzati fl-età, migranti u gruppi vulnerabbli ohra. Fil-perijodu qasir, la s-settur pubbliku, milqut minn deficit enormi, u lanqas il-kumpaniji l-kbar, li qed jiffaċċjaw l-isfidi tal-kriżi u tal-globalizzazzjoni, mhu ser ikunu jistgħu joholqu dawn l-impjegji waħedhom. Il-mit ta' ritorn malajr għat-tkabbir b'saħħtu u minnufih fl-UE mhuwiex realistiku sakemm ma jinbidlux il-kundizzjonijiet strutturali peress li l-qgħad huwa prinċipalment problema strutturali u mhux problema taċ-ċikli ekonomiċi.

3.3 L-UE għandha bżonn tiffoka fuq l-ekonomija, l-intraprenditorija sostenibbli, il-politika tal-impjeggi u dik soċjali iżda r-ritmu tal-globalizzazzjoni mhux ser jistenna lill-Ewropa tlahhaq miegħu minkejja l-fatt li tista' tikkontribwixxi hafna għall-iżvilupp tal-ohrajn. Id-dimensjoni Ewropea hija opportunità għall-iskambju tal-esperjenzi u għodda għall-holqien ta' identità Ewropea aktar b'saħħitha, kemm fl-Ewropa kif ukoll lil hinn minnha.

3.4 Illum l-Ewropa hija magħmula minn 27 Stat Membru koeżiv, produttiv u b'talent, u l-pajjiżi ġirien huma herqana li jingħaqdu mal-Unjoni. L-Ewropa għandha hafna punti b'saħħithom – il-paċi, l-istabbiltà, id-diversità, sistemi ta' regoli, il-governanza tajba u s-solidarjetà. L-Ewropa tirrispetta hafna l-valuri soċjali u l-artijiet tagħha. F'termini ekonomiċi, l-Ewropa għandha suq ta' 500 miljun persuna u n-negozji tagħha għandhom potenzjal ta' tkabbir.

3.5 Issa huwa ż-żmien li l-Ewropa tagħmel l-aħjar użu mis-saħħiet kollettivi tagħna.

4. L-intraprenditorija – saħħa Ewropea u mekkanizmu għall-hruġ mill-kriżi

4.1 L-intraprenditorija tikkonċerna l-holqien tal-ġid li ser iwassal biex l-Ewropa tohroġ mill-kriżi. It-Trattat ta' Lisbona jirrikonoxxi l-intraprenditorija u d-diversità tal-atturi ekonomiċi u issa jeħtieġ li jinsabu mezzi godda biex l-intraprenditorija sostenibbli, bhala xprun ewlieni għat-tkabbir, iżzomm l-Ewropa kompetittiva.

4.2 Dan ser jinkludi t-ftitxija ta' ideat godda u l-ksib ta' momentum li jibni l-fiduċja, il-kredibbiltà u t-tkabbir kontinwu għall-futur. Il-ġid jappoġġja l-investiment fl-educazzjoni, l-impjiegi, il-hiliet, il-produttività, is-saħħa u l-kundizzjonijiet soċjali fejn l-intraprenditorija, il-kreattività u l-innovazzjoni huma strumenti fundamentali għall-progress tas-soċjetà.

4.3 Ammont kbir ta' esperjenzi teoretici, empirici u prattici li saru mir-riċerkaturi u mill-intrapriżi stabbilixxew konnessjoni ċara bejn l-intraprenditorija u t-tkabbir⁽²⁾. L-assoċjazzjonijiet kummerċjali, il-konfederazzjonijiet tat-trejdjunjins, l-aġenziji internazzjonali tal-iżvilupp, il-Bank Dinji, l-ILO, l-OECD u l-NGOs jappoġġjaw il-promozzjoni tal-intraprenditorija bhala għodda ewlenija għat-tkabbir, l-iżvilupp, it-tnaqqis tal-faqar u l-inkluzjoni soċjali. Hafna opinjonijiet tal-KESE jagħmlu rakkomandazzjonijiet biex jiġi appoġġjat il-valur tal-intraprenditorija fis-soċjetà u bosta Stati Membri għandhom prattika tajba fir-rigward tal-intraprenditorija.

4.4 L-intraprenditorija giet identifika globalment bhala mutur għall-innovazzjoni, l-investiment u l-bidla u taqdi rwol indispensabbli għall-hruġ mill-kriżi ekonomika attwali u l-livell għoli ta' incertezza li ġġib magħha. F'dan il-kuntest, ir-rikonoxximent tal-

hiliet u tal-kompetenzi permezz tal-intraprenditorija huwa wiehed mill-mekkanizmi biex jissolvew il-problemi u jissawru ideat godda.

4.5 Fl-UE, l-iżvilupp ekonomiku dejjem kien ibbilanċjat ma' impenn qawwi favur id-dimensjoni soċjali u dan għandu jissokta permezz ta' attivitajiet intraprenditorjali li għandhom jiġu inkorporati fil-hajja ta' kuljum. Inkluż f'oqsma mhux kummerċjali:

— l-inkluzjoni soċjali u t-tnaqqis tal-faqar huma appoġġjati mill-intraprenditorija għax is-soċjetà hija l-qofol tal-analiżi tal-innovazzjoni⁽³⁾ peress li tbiddel l-ideat, il-prattiki u l-istituzzjonijiet tagħha.

— il-protezzjoni ambjentali hija bbażata fuq sorsi tal-enerġija sostenibbli u l-adattament għat-tibdil fil-klima u dan ser iwassal biex jinholqu mezzi godda ta' hidma, biex l-impjiegi jsiru aktar ekoloġici u biex jinholqu impjiegi u teknoloġiji ekoloġici godda.

— it-turiżmu, ir-riġenerazzjoni u l-migrazzjoni, inkluż l-ghoti ta' hajja mill-ġdid lir-reġjuni rurali u dawk l-anqas vantaġġati ser jirrikjedu attivitajiet intraprenditorjali għall-holqien tal-impjiegi u t-tibdil tal-infrastruttura, partikolarment għas-setturi bħar-riġenerazzjoni urbana, l-agrikoltura, il-foresterija, it-turiżmu fil-gżejjer⁽⁴⁾ u l-agrituriżmu.

— l-educazzjoni tuża l-kreattività biex tidentifika l-ixpruni rilevanti li jistimolaw tiftixa għall-gharfien biex jiġi żgurati li n-nies jitgħallmu fil-livelli u l-etajiet kollha.

— il-kura tas-saħħa tuża mezzi godda ta' hidma u t-teknoloġija biex tipprovi l-aqwa ambjent għall-ghoti tal-kura, ir-riċerka, u l-provvediment ta' mediċini u trattamenti.

— ix-xejriet demografici ser jeħtieġu adattamenti soċjali, soluzzjonijiet godda u kreattivi biex jindirizzaw l-infrastruttura, is-servizzi, l-impjiegi, il-familja u l-protezzjoni soċjali.

— l-NGOs, inklużi l-proġetti ta' għajjnuna u ta' taħriġ, huma effettivi u rivoluzzjonarji f'bosta setturi li jirrikjedu soluzzjonijiet godda biex jingħelbu l-isfidi soċjali.

⁽²⁾ Audretsch, D. B. u R. Thurik (2001), Linking Entrepreneurship to Growth, OECD Science, Technology and Industry Working Papers, 2001/2, OECD Publishing. doi: 10.1787/736170038056.

⁽³⁾ EUCIS-LLL Barcellona 2010.

⁽⁴⁾ Bornholme, Danimarka.

— il-kapaċitajiet tas-settur pubbliku ser ikollhom bżonn soluzzjonijiet biex jipprovdu l-istess għajnuma u jtejbuha b'baġit imnaqqas.

4.6 Kull persuna għandha talent, bl-ispirtu kreattiv u intraprenditorjali li jissahhah meta l-ambjent jgħin biex jiġu promossi dawn l-attivitajiet. L-enfasi fuq l-individwu, fejn titqies id-diversità, hija essenzjali għaliex l-eskluzjoni u d-diskriminazzjoni huma forzi negattivi li jzidu l-inugwaljanza fl-opportunitajiet: inqas ma jintlahaq il-potenzjal tan-nies, inqas ma jkunu mmotivati biex jiżviluppaw lillhom innifishom (?). B'mod partikolari fl-Ewropa, illum il-ġurnata dan jista' joffri soluzzjonijiet godda biex jiġu indirizzati l-ammonti kbar ta' persuni qiegħda u mingħajr kwalifiki. Barra minn hekk, approċċ ta' diversità jista' johloq opportunitajiet għal ammont ikbar ta' nies indipendentement mill-età, is-sess, ir-razza, l-abilitajiet jew il-kundizzjonijiet soċjali.

4.7 Sensiela ta' fatturi kollettivi jaqdu rwol li johloq ambjent proattiv għal suċċess f'kull dimensjoni tal-hajja, inkluż il-hruġ mill-kriżi:

— VIŻJONI ċara b'MISSJONI fattibbli u OBJETTIVI li jistgħu jintlahaq;

— PROĠETT b'GĦAN/IDENTITÀ KOMUNI;

— ENFASI u "ATTITUDINI POŻITTIVA LEJN IL-KAPAĊITÀ TAL-INDIVIDWU"

— TMEXXIJA li tippromovi l-individwalità flimkien ma' VALURI komuni b'sahhithom.

5. 10 PASSI – lista tal-affarijiet li jistgħu jsiru u li għandhom jiġu implimentati biex jinholoq ambjent favorevoli

It-tkabbir ma jsehhx f'vakwu; jenhtiegħ nies li għandhom approċċ simili lejn il-hajja, networks u partijiet interessati. Fl-ahhar mill-ahhar, it-tradizzjoni fis-soċjetà, fil-post tax-xogħol u d-dar ser tippermetti l-intraprenditorija għall-individwi u l-organizzazzjonijiet, inkluża l-promozzjoni tal-holqien tal-impjegati permezz ta' kumpaniji żgħar u żjeda fil-provvista ta' impjegati kkwalifikati. Il-partijiet interessati – min ihaddem, it-trejdjunjins, l-NGOs, is-settur pubbliku u dawk li jiehdu d-deċizzjonijiet – ser ikollhom

jingħaqdu biex jindirizzaw bidla kulturali u jippermettu li tiġi sfruttata "kultura intraprenditorjali" minn KULHADD biex mhux biss jappoġġjaw il-hruġ minn din il-kriżi iżda wkoll biex jingħelbu l-isfidi fit-tul tad-dinja.

5.1 **Viżjoni Unika għall-Ewropa** ⁽⁶⁾ trid tiġi kkomunikata, bi strateġija u objettivi konkreti. Din trid tinkludi tmexxija politika fejn kulhadd iwieġeb għad-deċizzjonijiet li jiehu, responsabbiltà u sens ta' realtà. Għandha tingħata spinta ġdida u jitlestha l-Proġett tas-Suq Uniku li ser iġib benesseri ekonomiku għal kulhadd, iktar mobiltà, hilet godda, opportunitajiet tan-negozju u għażla usa'. L-intraprenditorija għal kulhadd trid tkun trasversali u tolgot kull qasam ta' politika.

5.2 **L-edukazzjoni intraprenditorjali madwar l-Ewropa** fi hdan il-kurrikulu kollu u bhala parti mit-tagħlim tul il-hajja għadha tehtiegħ impenn konkret mill-mexxejja. Il-promozzjoni tal-ambizzjoni u l-importanza tal-kreattività u l-intraprenditorija jridu jiġu apprezzati u mhux mfixkla man-negozju u l-ġenerazzjoni tal-profitti. Il-kreattività tiżviluppa permezz tat-tagħlim f'sistemi formali u informali. L-edukaturi għandhom ikunu involuti bis-shih biex jiżguraw li titwassal il-komunikazzjoni t-tajba. L-ghalliema jistgħu jkunu kontra definizzjoni restrittiva tal-intraprenditorija, bhala fil-każ tat-twaqqif ta' negozji godda, iżda jistgħu jkunu aktar favur kuncett wiesa' bhala kompetenza ewlenija għall-hajja. It-"Turgien intraprenditorjali" biex jiġu żviluppanti l-attivitajiet u t-tagħlim jistgħu jgħinu biex jiddahhal l-"ispirtu" fil-klassi (?).

5.2.1 L-ghalliema jehtiegħu stili li huma fl-avanguardja u tagħlim u mekkanizmi sperimentali sabiex iwasslu lill-istudenti kompetenzi u teknoloġiji aġġornati li jirriflettu l-globalizzazzjoni. Iridu jqisu r-rwol tagħhom bhala persuni li jgħinu lill-istudenti jsiru aktar indipendenti u jiehdu inizjattiva għat-tagħlim tagħhom. It-tahriġ effettiv tal-ghalliema, l-iskambju ta' Prattika tajba u n-networks ⁽⁸⁾, kif ukoll tal-metodoloġiji u tal-ghodod jistgħu jappoġġjaw lill-ghalliema huma u jadattaw għall-istili kollha ta' tagħlim. Is-shubbijiet ma' min ihaddem, it-trejdjunjins u l-NGOs jistgħu jiġu kkunsidrati biex jiġi appoġġjat it-trasferiment tal-gharfien.

⁽⁶⁾ Iċ-ċittadini għandhom ikunu jistgħu jidentifikaw:

I Il-viżjoni għall-Ewropa: Stati Uniti tal-Ewropa b'rispett għall-kulturi u l-lingwi kollha u miftuħa għad-dinja

II Is-sahha tal-Ewropa: il-holqien ta' entità komuni u paċifika wara sekli ta' gwerer ċivili u kunflitti;

III L-UE tfisser: entità politika għanja li toffri l-opportunitajiet massimi għal individwi u holm kollettiv;

IV Li tkun Ewropew ifisser li taqşam valuri komuni, l-iktar taħlita tajba ta' valuri individwali (prestazzjoni) u kollettivi;

V Il-benefiċċju li tkun ċittadin tal-UE: tuża d-dimensjoni tal-UE f'termini kulturali, ekonomiċi u xjentifiċi, sabiex jiġu żviluppanti l-hilet u l-kwalifiki tal-individwi nnifishom għall-ġejjieni tagħhom u ta' oħrajn.

⁽⁷⁾ ĠU C 309, 16.12.2006, p. 110 (mhux disponibbli bil-Malti).

⁽⁸⁾ Towards greater cooperation and coherenxe in entrepreneurship education, KE, Marzu 2010.

⁽⁵⁾ Hillman 1997.

5.3 Il-holqien ta' opportunitajiet għall-mobbiltà organizzata għat-tagħlim irid isir aspekk naturali tal-karattru Ewropew. L-aċċess għat-tagħlim huwa fattur deċiżiv għall-koeżjoni soċjali, il-partecipazzjoni politika u l-eżerċizzju taċ-ċittadinanza⁽⁹⁾. Inizjattiva ambizzjuża għal Skema tal-Edukazzjoni tal-UE tas-seklu 21 tista' tinftax għad-diskussjoni mal-partijiet interessati tal-KESE u iktar tard tiġi proposta lil dawk li jiehdu d-deċiżjonijiet fl-UE.

5.3.1 It-triangolu tal-gharfien (edukazzjoni, innovazzjoni u riċerka) jaqdi rwol kruċjali fil-promozzjoni tat-tkabbir u tal-impjiegi fil-futur. Erasmus, Leonardo, Socrates u programmi oħrajn bħal dawn iridu jkunu miftuhin għal kulhadd, b'inqas ostakoli għall-aċċess, tnaqqis fil-piżijiet amministrattivi u jipprovdru l-inċentivi tajbin għall-partecipazzjoni. Il-KESE jirrakkomanda l-introduzzjoni ta' Europass li jiġbor fih l-attivitajiet kollha ta' tagħlim li jsiru fl-Ewropa.

5.4 Li niggwidaw lill-Ewropej biex ma jibqgħux jistmellu r-riskju u biex ihaddnu attitudni "pożittiva lejn il-kapaċità tagħhom" b'kultura ta' riskji "evalwati" għandu jkun l-enfasi sabiex tiġi żviluppata soċjetà produttiva. Il-benefiċċji u l-premji tal-kreattività u tal-innovazzjoni għas-soċjetà għandhom jiġu promossi bi sforz konxju biex nitbiegħdu mill-kultura negattiva ta' falliment li hija preżenti fl-Ewropa illum il-ġurnata.

5.4.1 Iridu jiġu kkunsidrati mekkaniżmi innovattivi għal aċċess għall-finanzi. Dawn jistgħu jinkludu mekkaniżmu ta' mikroreditu (PROGRESS, FSE, JASMINE, JEREMIE u CIP) u self mikro għal unjins tal-kreditu u proġetti tal-komunità⁽¹⁰⁾. Dawn l-ghodod jistgħu jappoġġjaw mhux biss l-intraprendituri iżda wkoll is-sostenibilità ta' inizjattivi għall-komunitajiet u l-iżvilupp, b'mod speċjali għall-NGOs.

5.4.2 L-istrumenti li diġà jeżistu għall-appoġġ tal-innovazzjoni jridu jiġu aġġustati biex jirriflettu l-karatteristiċi li qed jinbidlu (servizzi – miftuħa, li jitmexxew mill-utent – innovazzjoni). L-indirizzar u t-tnaqqis tal-kumplessità, żjieda fil-flessibilità tal-iskemi, li l-kollaborazzjoni tkun iktar faċli, u aċċess iktar malajr għall-fondi huma mekkaniżmi li jistgħu jhaffu t-trasformazzjoni tal-gharfien fi prodotti li jistgħu jiġu kkummerċjalizzati.

5.5 It-tteġġig ta' kumpaniji kbar biex johlqu u jistimolaw l-ispirtu intraprenditorjali. Il-kompetenza u t-talenti tal-haddiema kollha jridu jiġu stmati billi l-forza tax-xogħol tħaddan fiha ħafna hliet prattici u intellettuali. L-identifikazz-

joni ta' kompetenzi u ta' dak li mhuwiex taqgħibbli għandha titteġġeg bl-iżvilupp ta' għodod godda għall-appoġġ ta' dan ir-rikonossiment.

5.5.1 L-opportunitajiet ta' impjeg u apprendistati għall-istudenti u l-persuni qiegħda għandhom jiġu promossi aħjar u mhegġa.

5.5.2 L-iżvilupp ta' Qafas ta' Kumpaniji għat-twaqqif ta' kumpaniji derivati, fejn il-kumpanija l-kbira tappoġġja, tagħti pariri u toffri opportunitajiet fis-suq għall-innovaturi, jista' jintuza biex jiġu introdotti fis-suq tal-brevetti rreġistrati godda. Miżuri li jappoġġjaw kumitati tad-djalogu soċjali u l-imsieħba soċjali biex iwettqu u jikkontribwixxu għal valutazzjonijiet tal-impatt fl-indirizzar tal-Istrateġija tal-Impjeg tal-UE u l-UE 2020 jridu jiġu kkunsidrati fl-iżvilupp ta' relazzjonijiet u l-promozzjoni tal-aqwa ambjent tax-xogħol.

5.6 Jehtieg li jiġu valutati l-oġġettivi fit-tul tal-proġetti Ewropej biex jiġi ġġustifikat l-investment. Din il-valutazzjoni għandha tikkunsidra s-sostenibilità tal-proġetti, il-kummerċjalizzazzjoni tar-riżultati ta' suċċess u għandha tibni fuq ir-riżultati li jkunu ta' benefiċċju għas-soċjetà kollha.

5.6.1 Dan jista' jinkludi l-użu ta' **proġetti intergenerazzjonali u transettorjali**, inklużi l-clusters, sabiex jiġi propost li jingħaqdu flimkien l-esperjenza u mhu b'ideat godda biex jinqasmu hliet, snajja', għarfien u netwerks godda permezz ta' relazzjonijiet bejn il-konsulenti esperti u l-ghalliema privati. Il-promozzjoni ta' proġetti tal-ekonomija sostenibbli ma' intraprendituri ekoloġiċi konxji mill-isfidi tat-tibdil fil-klima, innuqqas ta' enerġija u ta' sorsi ta' karburanti fossili ser tenfasizza l-harsien ambjentali.

5.7 Il-promozzjoni ta' inizjattivi komunitarji u ta' ċittadinanza attiva biex jitteġġu proġetti għall-benefiċċju tal-komunità u/jew li jitnedew mill-komunità, b'perspettiva Ewropea. Din għandha tqis id-diversità u dawk li huma vulnerabbli ħafna u tista' tiġi akkuppjata ma' mekkaniżmu Ewropew ta' ċertifikazzjoni volontarja għar-responsabbiltà soċjali korporattiva u ma' possibbiltajiet ta' revizzjoni għall-inizjattivi Komunitarji.

5.8 Impenn qawwi għall-implimentazzjoni ta' politiki li jappoġġjaw ambjent favorevoli għall-intraprendituri li jridu jibdeu in-negozju tagħhom huwa essenzjali. 98 % tal-kumpaniji kollha fl-UE huma SMEs u bit-tradizzjoni twila tagħha ta' żvilupp tal-SMEs, il-qafas tal-UE jrid jinżamm u jittejjeb⁽¹¹⁾:

⁽⁹⁾ BIG ISSUE, ACAF Spanja.

⁽¹⁰⁾ www.european-microfinance.org – eżempji ta' proġetti ta' inkluzjoni komunitarja u soċjali bbażati fuq l-intraprenditorija.

⁽¹¹⁾ L-SMEs ta' sikwit huma kkunsidrati l-ikbar grupp ta' intraprendituri u r-rakkomandazzjonijiet biex jiġi appoġġjat it-tkabbir tagħhom ġew iddokumentati tajjeb mill-KETU u l-UEAPME u mill-KESE f'ħafna opinjonijiet.

- **L-Ismall Business Act għall-Ewropa u l-prinċipju “Aħseb l-ewwel fiż-żgħir” (SME)** għandhom jeżiġu impenn serju f’hafta Stati Membri u huma neqsin minn dak li huwa meħtieġ fi kriżi. Għandhom jiġu indirizzati l-aċċess u l-partecipazzjoni akbar tal-SMEs fi proġetti tal-UE u fl-akkwist pubbliku, bi swieq miftuħa li jappoġġjaw it-tkabbir ta’ intraprendituri. Għandu jingħata appoġġ għal ambjenti interattivi bl-użu ta’ inkubaturi, clusters, ċentri tax-xjenza u tat-teknoloġija u s-shubijiet mal-qasam akkademiku. Dan jista’ jinkludi ONE-STOP-SHOP tal-UE bħala sors ta’ informazzjoni għall-intraprenditorija fis-setturi kollha.
 - Għandha tiġi meqjusa wkoll **xibka ta’ sigurtà tas-sigurtà soċjali** għal dawk li jahdmu għal rashom, u li tikkunsidra l-aspetti uniċi tal-ġestjoni tan-negozju, b’mod partikolari f’termini ta’ maternità, kura tat-tfal u l-ghelug tan-negozju.
 - **Il-Kunsill ser jadotta l-Istatut tal-UE dwar Kumpaniji li huma SMEs**, biex b’hekk jappoġġja l-proġett tas-suq uniku u sabiex l-operazzjonijiet transkonfinali jsiru iktar faċili għall-SMEs. Dan il-proġett, li oriġina bħala inizjattiva tal-KESE, johlq identitá Ewropea għal intraprendituri godda.
 - **Iktar sensibilizzazzjoni u appoġġ għal Erasmus għal Intraprendituri Żgħażaġh** ⁽¹²⁾. Għal impatt reali għandhom jinstitabu soluzzjonijiet sabiex jiġu attratti aktar kumpaniji ospitanti u biex jiġi rikonoxxut il-kontribut tagħhom. Dan jista’ jinkludi “Premju għall-Intraprendituri Ewropej”, Marka tal-UE jew partecipazzjoni f’opportunitajiet b’viziabbiltá kbira. L-Akkreditazzjoni tal-Filiet għall-Intraprendituri, b’differenza mill-haddiema, rari tista’ titwettaq u b’hekk jibqgħu ma jiġux rikonoxxuti mis-soċjetá għall-kontribut tagħhom.
- 5.9 L-użu tal-ġharfien espert permezz tat-twaqqif ta’ Pjattaforma għal Diskussjoni bejn il-Partijiet Interessati** dwar it-tiħiħ tal-Ispirtu u l-Kultura ta’ “Innovazzjoni u Kreattività” tal-UE. It-trawwim tal-kooperazzjoni bejn il-partijiet interessati jista’ joffri rakkomandazzjonijiet ta’ politika komuni u trasversali dwar suġġetti bħat-titjib fir-relazzjonijiet bejn id-dinja akkademika u l-industrija, l-innovazzjoni f’ambjenti kummerċjali u mhux kummerċjali, il-mobbiltá tar-riċerkaturi,

l-użu tal-fondi strutturali, l-aqwa prattiki globali u t-twaqqif ta’ qafas għall-indirizzar ta’ kwistjonijiet urġenti. Id-djalogu soċjali biex tiġi ffaċilitata l-promozzjoni tal-ispirtu intraprenditorjali fil-livell reġjonali u lokali jista’ jippromovi l-profil tal-Intraprenditur Ewropew li huwa l-iktar adatt għas-seklu 21.

5.10 Il-promozzjoni ta’ kultura ġdida permezz tal-mezzi tax-xandir b’network ta’ ambaxxaturi u xempji pożittivi. Għandha tiġi promossa kultura li tirrikonoxxi l-hsieb intraprenditorjali u tappoġġja inizjattivi għal kumpaniji godda u li qed jikbru, intraprendituri soċjali, l-innovazzjoni fis-settur pubbliku, il-kreattività fil-post tax-xogħol, l-ippjanar tas-suċċessjoni u l-partecipazzjoni tal-impjegati. Il-kultura l-ġdida tal-intraprenditorija fl-Ewropa titlob tmexxija u appoġġ permezz ta’ kelliema jew “ambaxxaturi”.

6. Il-kriżi hija l-istimolu sabiex l-Ewropa mhux biss tirrikonoxxi l-potenzjal taċ-ċittadini tagħha iżda wkoll trawwem fihom l-ispirtu intraprenditorjali u l-hsieb.

6.1 Din il-kriżi mhux ser tkun l-unika waħda li l-Ewropa ser tiffaċċa u biex jiġi żgurati li l-Ewropa tkun preparata għall-isfidi fil-futur, għandu jinholq momentum billi jiġu implimentati l-10 passi bħala mekkaniżmu biex nimxu l-quddiem, flimkien ma’:

- pjan ta’ Azzjoni;
- grupp ta’ hidma Ewropew dwar l-intraprenditorija;
- pjattaforma tal-partijiet interessati;
- summit Ewropew u tal-G20 dwar l-intraprenditorija;
- innovazzjoni fl-Ewropa (Ewropa 2020).

6.1.1 Il-KESE jista’ jiżviluppa dawn l-ideat flimkien mal-partijiet interessati fil-futur qarib.

Brussell, 15 ta’ Settembru 2010.

Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
Mario SEPI

⁽¹²⁾ Il-Programm Intrapriża Erasmus għal intraprendituri, KE Kummissjoni DG Intrapriża.